

Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneering ja mõjude hindamine, sh keskkonnamõju strateegiline hindamine.

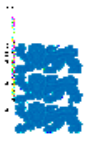
Asukoha eelvaliku ja esimese etapi aruande täienduse Piirsalu ja Aidu eelvalikualade osas avaliku väljapaneku arvamuste koondtabel. VÄLJAVÕTE

Kaitseministeerium korraldas planeerimisseaduse § 38 alusel ajavahemikul 26.06.2026–26.07.2026 kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja esimese etapi aruande täienduse Piirsalu ja Aidu eelvalikualade osas avaliku väljapaneku.

1.8 Kliimaministeerium

Kirja kuupäev ja nr: 22.07.2026 nr 7-15/26/1731-6

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
1. Aidu tehisveekogud on kaitsealuse liigi elupaik ja seda tuleb KSH aruandes käsitleda LIFE IP CleanEST tegevuse C.8 uuring tuvastas Aidu karjääriveekogudes kaitsealuse kalaliigi võldase (<i>Cottus gobio</i>, III kaitsekategooria) esinemise. Varasema uuringuga võrreldes leitud eri suurusklassides isendid (28–78 mm) viitavad Aidu karjääriveekogudes kujunenud püeiasurkonnale. Võldas on loodusdirektiivi II lisa liik ning selle järvevormi esinemine on Eestis haruldane. Fütobentose indeksid näitasid Aidu karjääriveekogude väga head ökoloogilist seisundit ning suurselgrootute kooslus oli mitmekesine. Kuigi Aidu tehisveekogud ei kuulu Natura 2000 võrgustikku, on tegemist direktiivi kaitse all oleva liigi elupaigaga, mille halvenemine mõjutab liigi soodsat seisundit laiemalt.	Ettepanekuga arvestati ning KSH aruannet täiendati kaitsealuse liigi infoga LIFE IP CleanEST projektist. Täiendus viidi sisse KSH ptk 2.2.3.2.

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

DGE

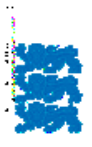
Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
KSH põhiaruanne⁴ käsitleb Aidu eelvalikuala kui kaevandamise käigus rikutud ala, kuhu on rajatud kultuurpuistud, ning hindab selle loomastiku ja rohevõrgustiku vaates kaitsetööstuspargi rajamiseks sobivaks. Aidu tehiseveekogude vee -elustikku KSH loomastiku käsitus (ptk 6.1.3) ei hõlmanud. LIFE IP CleanEST tegevuse C.8 uuring näitab, et Aidu karjääriveekogudes on kujunenud ökoloogiliselt väärtuslikud elupaigad. Palume KSH aruannet täiendada Aidu tehiseveekogude elustiku ja kaitsealuse liigi käsitlusega ning hinnata kavandatava tegevuse mõju sellele elupaigale. 2. Heit- ja jahutusvee juhtimine KSH põhiaruandes ja Aidu piirkonna põhjavee uuringu kohaselt juhitakse Aidu ala heit - ja jahutusvesi karjääri tranšeeveekogudesse, millest vesi liigub Ojamaa ja Purtse jõkke. See tähendab, et heitvesi juhitakse vahetult kaitsealuse liigi elupaika. Palume hinnata heitvee juhtimise mõju tranšeeveekogude elustikule ja veekvaliteedile ning seada suublasse juhtimisele elupaiga kaitsest lähtuvad tingimused. Põhjavee uuring tõdeb, et Aidu karjääri puistematerjal on väga kohev ega oma puhastusvõimet ning heit - või jahutusvesi võib jõuda suuresti muutmatul kujul läbi pinnase Ordoviitsiumi põhjaveekihti ja sealt tranšeeveekogudesse. Uuring märgib samuti, et pinna - ja põhjaveesi on karjääripiirkonnas hüdrauliliselt seotud, mistõttu iga pinnasereostus kandub edasi elupaigana käsitletavatesse veekogudesse. Palume seada Aidu ala keskkonnatingimustes siduvad nõuded, et kõik reostusohklikud tegevused toimuvad kõvakattega vettpidavatel pindadel ning saastunud sademevesi kogutakse täies mahus kokku ja puhastatakse enne suublasse juhtimist.	Mõjude hinnang tranšeeveekogude elustikule lisati aruande ptk 2.2.3.2. KSH aruande keskkonnameetmete ptk-s 3.4 oli põhja- ja pinnavee mõjude juures juba ka eelnevalt kirjas tingimused, mis põhimõtteliselt käsitlesid nii reostusohlike objektide rajamist kõvakattega aladele kui ka sademevee saastumise vältimise nõudeid. Samuti olid sellekohased siduvad tingimused määratud REPi seletuskirja ptk 4.2. „Projekteerimistingimuste aluseks olevad tingimused Aidu ala kohta“. Selguse huvides täiendasime KSH aruande nõuete sõnastust vastavalt teie ettepanekus esitatud sõnastusele.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
3. Puhastusnõuded ei kata lõhkeainetehase saasteaineid KSH aruande kohaselt ei kohaldu lõhkeainetehasele parima võimaliku tehnika (CWW PVT) vetteheite tasemed, kuna arvutuslikud heitkogused jäävad alla künniste, ning reoveepuhasti projekteeritakse keskkonnaministri määruse nr 616 piirväärtuste alusel. Määrusega on seatud asula reovee näitajad ega hõlma lõhkeainejääke, nende laguprodukte ega raskmetalle. Nii võib puhasti olla formaalselt nõuetekohane ja juhtida samal ajal suublasse aineid, millele ei ole seatud piirväärtust ega seirekohustust. C.8 uuring näitas, et Aidu veekogude süvakihid on anaeroobsed ning seal toimub juba praegu nikli looduslik leostumine mikroobide osalusel. RDX laguneb kõige kergemini just anaeroobsetes tingimustes, mistõttu Aidu veekog udesse jõudes tekisid sellest nitrosoühendid MNX, DNX ja TNX, mis on lähteainest mürgisemad ja vees samuti püsivad. Seetõttu tuleb seirata ka RDX -i laguprodukte, mitte üksnes RDX-i ennast. Palume seada Aidu ala keskkonnatingimustes objektispetsiifilised piirväärtused ja seirekohustuse heitveele ning saastunud sademeveele vähemalt järgmiste näitajate osas: atsetoon, lõhkeainejäägid, (sh RDX) ja nende laguproduktid, nikkel ja teised raskmetallid (Kroom (Cr), vask (Cu), tsink (Zn)), nitraadid, polütsüklilised aromaatsed süsivesinikud, pH ja sulfaadid ning keemiline hapnikutarve.	Täpsustame, et KSH aruande ptk 2.2.7.1.2 sõnastuses on Piirsallu kavandatava lõhkeainetehase puhul loetletud CWW PVT kohalduvad nõuded. Aidu asukohas kavandatakse toota suurekaliibrilist moonat, lõhkeainete tootmist ei kavandata ja teadaolevalt puuduvad ka muud keemiatööstusega seonduvad tegevused. Samuti on oluline täpsustada, et Aidu puhul ei ole täpsemalt teada, kas ja millistes kogustes võib suurekaliibrilise moonat tootmisel tekkida erinevatest protsessides lõhkeainete jääke sisaldavat reovett ning ka ohtlike ainetega saastunud sademevett ning milliseid puhastustehnoloogiaid rakendatakse. Võib nõustuda, et objektispetsiifiliste piirväärtustega ja heitvee seirekohustusega ainete loetelus on asjakohased vähemalt järgmised näitajad (juhul kui neid aineid kasutatakse või tekib): atsetoon, lõhkeainejäägid (sh RDX) ja nende laguproduktid, nikkel ja teised raskmetallid (kroom (Cr), vask (Cu), tsink (Zn)), nitraadid, polütsüklilised aromaatsed süsivesinikud, pH ja sulfaadid ning keemiline hapnikutarve. Kuna praeguses etapis pole kasutatavad ja tekkivad ained täpselt teada, ei ole otstarbekas konkreetseid heite piirväärtusi hetkel seada, vaid need määratakse asjakohasel keskkonnakaitseloa menetluses (vt ka p 10 ja KSH aruandesse lisatud täpsustus).

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
4. Põhjavee uuringu seiresoovitused tuleb muuta siduvateks tingimusteks Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse tellitud põhjavee uuring soovitab põletus - või lõhkeplatsi rajamisel seirata kord kvartalis pinnast platsi ümbruses (kaks seirepunkti) ning platsist allavoolu asuva tranšeeveekogu vett lõhkeainejääkide ja raskmetallide osas, samuti seirata veetaset lähimas põhjaveekompleksi puurkaevus. Toetame neid soovitusi ja palume, et need sõnastataks Aidu ala keskkonnatingimustes siduva kohustusena. Täiendavalt palume, et enne tegevuse algust fikseeritakse pinnase, põhjavee ja tranšeeveekogude foonitase. LIFE IP CleanEST tegevuse C.8 raames on Aidu veekogudes aastatel 2020 -2025 kogutud võrreldav seireandmestik, mida oleme valmis foonitaseme määramiseks jagama. 5. Avariilukordi tuleb hinnata Põhjavee uuring märgib, et eriplaneeringu praeguses staadiumis avariilisi olukordi ei käsitleta ega hinnata võimaliku avariilise reostuse levikut põhjaveekihi. Arvestades, et alale kavandatakse vähemalt kolm A -kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõtet ja kuni 2000 t lõhkeainete aastast käitlemist kaitsmata põhjaveega alal, mis on hüdrauliliselt seotud kaitsealuse liigi elupaigaga, palume avariilise reostuse stsenaariumid ja nende mõju vee elustikule hinnata hiljemalt KSH järgmises etapis ning näha ette reostustõrje meetmed.	Siiski peame vajalikuks täpsustada, et ka viidatud RDX laguproduktid lagunevad anaeroobsetes tingimustes biolagunevateks vm viisil ebapüsivateks ühenditeks. Märgime, et põhjavee uuringu soovitusid olid juba sõnastatud seletuskirja ptk-sse 4.2.10 projekteerimistingimuste aluseks olevate tingimustena, st siduvate tingimustena. Seletuskirja ja KSH aruannet täiendati Aidu ala osas tingimusega, et enne tegevuse algust tuleb fikseerida pinnase, pinna- ja põhjavee foonitase nende ainete osas, mis lõhkematerjali tootmisjääkide ja lõhkeainega määrdunud esemete hävitamisel võivad lisanduda. Täpsustame, et nii Piirsalu lõhkeaine tootmise kui Aidu suurekalibrilise moona tootmise kompleksi kavandatakse käesolevas REPi staadiumis ühte A-kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõtet. Mõlemas asukohas on avariilukordade võimalikku mõju hinnatud ja toodud välja nende ennetamiseks vajalikud meetmed. KSH aruandes ja REPi tingimustes sisalduvad siduvad tingimused järgida õigusaktide nõudeid ja rakendada parima võimaliku tehnika (PVT) nõudeid. Need toimivad nii tava- kui

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
6. Veevõtul tootmisvee tarbeks kasutada pinnavett või maapinnalähedasi veekihte Põhjavee uuringu kohaselt on kaitsetööstuspargi tootmisvee veevajadus kuni 980 m³/ööpäevas, mis kavatakse katta kahe veehaardega kahest erinevast veekihist (kummastki kuni 490 m³/ööpäevas). Uuring soovib Ida -Virumaa joogikõlbulike surveliste veekihtide loodusliku ressursi nappuse tõttu rajada veehaare pigem pinnavette või Ordoviitsiumi põhjaveekompleksi, mitte alumistesse surveelistesse joogikõlbulikesse veekihtidesse, ning hoiatab, et veevõtt korraga nii Voronka kui Gdovi veekihist viiks summaarse veevõtu ohtlikult loodusliku ressursi piirile. Toetame uuringu soovitusi ja palume seada Aidu ala keskkonnatingimustes piirang, mille kohaselt tootmisvee vajadus kaetakse pinnaveest või Ordoviitsiumi põhjaveekompleksist ning joogikõlbulikke survelisi veekihte tootmisveeks ei kasutata. 7. Kumulatiivse mõju hinnang veekeskkonnale KSH aruande koosmõjude käsitus hõlmab rohevõrgustikku, loomastikku, asustust ja müra, kuid mitte veekeskkonda. Vabariigi Valitsuse 22.08.2025 korraldusega nr 151 on Lüganuse vallas juba kehtestatud Põhja-Kiviõli kaitsetööstusala, mille heitvee suublaks on kavandatud Erra jõgi. Aidu ala kasutuselevõtu korral lisanduks samasse Purtse valgalasse teine kaitsetööstusala. Palume KSH aruannet täiendada Aidu ja Põhja-Kiviõli alade	avariiolukordades. Vastavates nõuetes sisalduv meetmete pakett on pikemalt lahti selgitatud allpool koondvastuses 2.1. Lõhkematerjalide hoidmis- ja käitlemiskohtadest kehtivad sisemised ohutud kaugused (käsitletud KSH aruande 2.3.4.1), mis väldivad plahvatamisest tingitud purustava mõju eelkirjeldatud kaitsemeetmetele. KSH keskkonnameetmete ja soovitusete ptk-s ning REPi tingimustes on sõnastatud Aidu ala tingimused ümber selliselt, et veevarustuse lahendamine on lubatud ainult Ordoviitsiumi põhjaveekompleksi rajatud veehaarde baasil. Sellest tulenevalt on korrigeeritud ka seiremeetmete tingimusi. KSH aruandes on täiendatud Aidu pinnavee mõjude ptk nr 2.2.7.2.2 kumulatiivsete mõjude hinnangu osas.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
kumulatiivse veemõju hinnanguga Purtse valgala veekogumitele, arvestades olemasolevat kaevandus - ja jääkreostuskoormust ning piirkonnas tegutsevate (Ojamaa) ja avatavate kaevanduste (Uus-Kiviõli) mõju. 8. Aidu loodusraja säilimine tuleb tagada siduva keskkonnatingimusega KSH põhiaruanne (ptk 6.3.1) tõdeb, et mõju matkatee muutumisega on Aidu alal ainus otsene mõju avalikule kasutusele, ning märgib, et meetmeid rakendades saab mõju minimeerida. Konkreetseid leevendusmeetmeid aruandes aga ei esitata ega määrata, kes matkatee säilimise eest vastutab. Juhime tähelepanu, et tegemist on LIFE IP CleanEST projekti raames rajatud Aidu loodusrajaga, mis avati 2024. aasta oktoobris ning mis on Euroopa Liidu LIFE programmi kaasrahastusel loodud projektitulem. Projekti tulemid on Euroopa Komisjoni ees aruandluskohustusega seotud ning nende säilimine ja avalik kättesaadavus on projekti tulemuslikkuse hindamise osa. Kui Euroopa Liidu vahenditest rajatud taristu muutub kasutuskõlbmatuks või kättesaamatuks, tekib küsimus projekti eesmärkide täitmisest ja investeeringu jätkusuutlikkusest. Teeme ettepaneku sõnastada Aidu ala keskkonnatingimustes siduvalt, et kaitsetööstuspargi rajamisel tagatakse Aidu loodusraja ja RMK Penijõe -Aegviidu-Kauksi matkatee terviklikkus, avalik kasutatavus ja ohutus. Kui see ei ole võimalik, tuleb arendaja kulul rajada samaväärne asendusrada, mis säilitab senise külastuskogemuse ja ligipääsu Aidu veekogudele. 9. Kooskõla veemajanduskavaga	CleanEsti projekti raames rajatud Aidu matkarada asub kavandatavast Aidu kaitsetööstuspargist minimaalselt 3 km kaugusel. Meie hinnangul selle matkatee terviklikkust, avalikku kasutatavust ja ohutust kaitsetööstuspargi rajamine ei mõjuta. RMK Penijõe-Aegviidu-Kauksi matkatee läbib tõesti Aidu kaitsetööstusparki. Kaitseministeerium teeb koostööd RMK-ga ja Kliimaministeeriumiga, et leida sellele tee alternatiivne asukoht. Sellekohane meede sisaldub ka praegu KSH-s ja planeeringu tingimustes. KSH aruandes on täiendatud ptk 2.2.7.2.2 ning lisatud hinnang, et kavandatav tegevus ei ole vastuolus Ida-Eesti vesikonna

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Palume KSH aruandes selgelt hinnata kavandatava tegevuse kooskõla Ida -Eesti vesikonna veemajanduskava ja Viru alamvesikonna veekogumite (Ojamaa 1068700_1 ja Purtse_2 1068200_2) seisundieesmärkidega. Veeseaduse 7 ja veepoliitika raamdirektiivi kohaselt ei tohi lubada tegevust, mis põhjustab veekogumi seisundi halvenemist või ohustab hea seisundi saavutamist. KSH esimese etapi aruandes ei ole veepoliitika raamdirektiivile ega halvenemise vältimise kohustusele viidatud ning veekasutuse, sh heitvee juhtimise mõju vast uvõtvate veekogumite (Ojamaa 1068700_1 ja Purtse_2 1068200_2) seisundile ei ole hinnatud . Veeseadus võimaldab veekogumi hea seisundi ohustamise põhimõttest erandit üksnes seaduses sätestatud kitsastel tingimustel, eelkõige juhul, kui tegemist on ülekaaluka avaliku huvi tõttu vajaliku tegevusega, kõik võimalikud leevendusmeetmed on rakendatud ning puuduvad keskkonna seisukohalt oluliselt paremad alternatiivid. Erand tuleb ette näha veemajanduskavas või kui seda ei ole veemajanduskavas määratud, põhjendada er andi kohaldamist otsustavas veeloas või keskkonnakompleksloas ning kajastada veemajanduskavas selle järgmisel ajakohastamisel. Kui kavandatava tegevuse puhul nähakse ette erandi kohaldamise vajadust, tuleb selle eeldusi KSH aruandes hinnata ja põhjendada.	veemajanduskavas seatud eesmärkidega ning puudub vajadus hinnata veeseaduses sätestatud erandi kohaldamise eeldusi.
10. Objektispetsiifiliste piirväärtuste seadmine veekeskkonnaloa tasandil Keskkonnaministri määrus nr 61 8 ei sisalda lõhkeainejääkide (sh RDX ja selle laguproduktid), nikli ega teiste raskmetallide piirväärtusi, kuid see ei takista nende piiramist. Veeseaduse kohaselt vajab heitvee suublasse juhtimine ja põhjaveevõtt üle 5 m³/ööpäevas vee erikasutuse keskkonnaluba, mille tingimustes määratakse saasteainete lubatav sisaldus heitvees, suublasse juhitud ainet kogused, suubla ja põhjavee seire ning kvaliteed inõuded. Loa taotluses tuleb esitada ohtlike ainet sisaldus ka nende ainet osas, mida määruse tabelites ei ole9.	Vastav nõue on lisatud KSH aruandesse seiremeetmetesse ptk 2.2.7.4.2 ning seletuskirja ptk 4.2.10.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Veeseaduse kombineeritud põhimõtte kohaselt piiratakse heidet korraga nii heite kui ka suubla keskkonnakvaliteedi piirväärtuste kaudu ning kui parima võimaliku tehnika nõuetest hoolimata ei ole võimalik veekogumi seisundieesmärke saavutada, tuleb rakendada rangemaid nõudeid. Veeseadus võimaldab kehtestada ka vesikonnaspetsiifiliste ainete piirväärtusi ja võtta uusi aineid jälgimisnimekirja, mis on asjakohane just lõhkeainespetsiifiliste ainete puhul. Palume KSH aruandes fikseerida siduva lähtekohana, et Aidu tehase heitvee ja saastunud sademevee objektispetsiifilised piirväärtused, seiratavate ainete nimekiri ja seiremeetodid määratakse vee erikasutuse keskkonnaloas konkreetselt, arvestades suubla (Ojamaa 1068700_1 ja Purtse_2 1068200_2) seisundit ja looduslikku fooni ning tagades, et heitvee juhtimine ei põhjusta ohtliku aine pinnavee kvaliteedi piirväärtuse ületamist.	